

Jumalansynnyttäjän ilmestys

Ilosanoman juhla

25.3.

Sisällys

25.3. Jumalansynnyttäjän ilmestys ... 3
Jumalansynnyttäjän ilmestysjuhlan taustaa ... 6
Kirkko ajoittaa seuraavat pelastushistorialliset tapahtumat päivämäärään 25.3. ... 7
Ilosanoman juhla (Ευαγγελισμός) ... 8
Ole tervehditty! ... 8
Ilo on imperatiivi. ... 9
Ave Maria ... 10
Kevään juhla ... 12
Uudenvuodenpäivä ... 13
Kevätpäiväntasaus ... 14
Lumensulattaja-Maaria ... 15
Punamarjanpäivä ... 15
Kevätpäiväntasauksen rituaalitulet ja kevätsiivous ... 16
Siemenet, istutus ja kylvö ... 17
Jumalanäidin kukkatarha ... 18
Linnut ... 20
Pääsky, Neitsyt Marian lintu ... 20
Kiurupullat ... 21
Haikara, Ilosanoman lintu ... 21
Trandagen / Ljusdagen ... 22
Kyyhky, Pyhän Hengen vertauskuva ... 23
Kala ... 24
Vohvelipäivä ... 25
Vohveli kuvaa ehtoollisleipää ... 25
Vårfrudagen = Våffeldagen ... 27
Käsityöt ja opiskelu ... 28
Käsityöt ... 28
Siboro ... 29
Opiskelu ... 31
Vinkit juhlan viettoon kotona ... 32
Tinoksen ihmeitätekevä Jumalanäidin ilosanoman ikoni ... 35
Ortoboxi-tehtävät ... 36
26.3. arkkienkeli Gabriel ... 37

25.3. Jumalansynnyttäjän ilmestys

Esijuhla 24.3. (1 pv) *Esijuhlaa ei vietetä samaan aikaan Ristinkumartamisen sunnuntain kanssa eikä Lasaruksen lauantaista eteenpäin.*

Juhla-aika 25.–26.3. (2 pv)

- Juhlapäivä 25.3.
- Arkkienkeli Gabrielin pyhä muisto ja päätösjuhla 26.3. *Päätösjuhlaa ei vietetä Lasaruksen lauantaista eteenpäin.*

Kuva: Pixabay/ dimitrisvetsikas1969

Jumalansynnyttäjän ilmestys on aina suuren paaston, suuren viikon tai (äärimmäisen harvoin) kirkkaan viikon aikana.

Juhlan sattuessa suurelle tai kirkkaalle viikolle jumalanpalvelukset toimitetaan erityisen typikonin mukaan. Tällöin myös esi- ja päätösjuhlasta luovutaan ja juhla on yksipäiväinen. Juhlaa ei kuitenkaan missään olosuhteissa siirretä, vaan juhlaliturgia toimitetaan jopa juhlan ollessa suurena perjantaina. (Suurena perjantaina ei muutoin koskaan toimiteta liturgiaa.)

Jumalansynnyttäjän ilmestys ja Pääsiäinen olivat viimeksi samana päivänä vuonna 1951 ja seuraavan kerran niitä juhlitaan yhdessä vuosina 2035 ja 2046. Kreikaksi tälle juhlalle on oma nimikin: Kyriopascha.

Jumalansynnyttäjän ilmestyksen juhlaliturgia on vanhan käytännön mukaisesti toimitettu vesperaalisena liturgiana, mikäli se sattuu viikolle (ma-pe). Tämä käytäntö on syntynyt, koska juhla on paaston aikana, ja suuren paaston arkipäivät on pyhitetty paastolle ja katumukselle. Uudemman käytännön mukaisesti voidaan myös viikolla toimittaa aamuliturgia, mikä taas korostaa juhlan luonnetta sunnuntaihin rinnastettavana pyhäpäivänä.

Vesperaalinen liturgia (vesper, lat. = ehtoo, ilta)

Vesperaalinen liturgia viittaa ehtoopalveluksen ja liturgian yhdistelmään. Myös suuren paaston arkipäivinä toimitettava ennenpyhitettyjen lahjain liturgia (EPL) on ehtoopalveluksen ja liturgian yhdistelmä. Se on kuitenkin kokonaan oma palveluksensa, ja siinä toimitettava liturgia on p. Gregorios Dialogoksen kirjoittama. (Ks. suuri paasto.)

Vesperaalinen liturgia liittyy paastoon. Koska päivän pääateria syödään aina liturgiaan ja ehtoolliseen osallistumisen jälkeen, on ankarina paastopäivinä haluttu pitkittää ehtoolliseen osallistumista ja paaston rikkomista mahdollisimman pitkään. Kun juhlaliturgia toimitetaan vasta liturgisen vuorokauden vaihduttua, tulee koko päivä vietettyä paastoten ja valmistautuen ehtoolliseen.

Vesperaalinen liturgia on määrätty toimitettavaksi neljästi vuodessa, jolloin toimitetaan ehtoopalvelus ja p. Basileios Suuren liturgia: joulun ja Teofanian aattoina, sekä suurena torstaina ja suurena lauantaina. Kaikki edellä mainitut ovat paastopäiviä.

Edellä mainittuihin verrattuna Jumalansynnyttäjän ilmestysjuhla on poikkeus, sillä silloin voidaan toimittaa joko tavanomainen juhlaliturgia tai vesperaalinen liturgia. Viimeksi mainittu on sekin poikkeuksellisesti ehtoopalvelus yhdistettynä p. Johannes Krysostomoksen liturgiaan.

Tänä päivänä maallikot eivät ole harjaantuneet koko päivän kestävään ehtoollispaastoon. Seurakuntalaisia ohjeistetaankin aloittamaan ehtoollispaasto vasta puoliltapäivin, mikäli liturgia on iltapäivällä tai ehtoolla. Tästä huolimatta vesperaalinen liturgia toimitetaan seurakunnissa nykyään tavallisesti jo aamulla, mikä hämärtää sen merkitystä. Vesperaalisen liturgian tarkoitus on pyhittää sitä edeltävät aamu, päivä ja iltapäivä paastoamiselle.

Kala on sallittu suuren paaston aikana vain kahtena päivänä: Jumalansynnyttäjän ilmestysjuhlana ja Palmusunnuntaina. Juhlan esi- ja päätösjuhlana öljy ja viini on sallittu.

Mikäli juhlaa vietetään suuren viikon maanantaista torstaihin, paastoa kevennetään sallimalla öljy ja viini. Jos juhla on suurena perjantaina tai suurena lauantaina, paastoa kevennetään sallimalla vain viini.

Ilosanoman juhla on päivälleen yhdeksän kuukautta ennen joulua, Kristuksen syntymän juhlaa.

Juhlan liturginen väri on sininen, kuten aina Jumalansynnyttäjän juhlina.

Tropari, 4. säv.

Tämä päivä on pelastuksemme alku ja iankaikkisuudesta kätketyn salaisuuden ilmoitus:

Jumalan Poika tulee Neitseen Pojaksi, ja Gabriel armon ilosanoman julistaa.

Lausukaamme siis mekin enkelin kanssa Jumalansynnyttäjälle:

Iloitse, armoitettu, Herra on Sinun kanssasi.

Juhlan tropari ja kontakki

Eteesi, oi Kuningatar (Pyhiinvaeltajan lauluja 2019)

Lisää aiheesta:

Jumalansynnyttäjän ilmestys - Suomen ortodoksinen kirkko

Jumalansynnyttäjän Neitseen Marian ilmestys – Ortodoksi.net

Jumalansynnyttäjän Neitseen Marian ilmestys 25.3. - Suomen ortodoksinen kirkko

Jumalansynnyttäjän ilmestyksen juhla – Tsasounan suunnalta

» Kevätpäiväntasaus

» Marjanpäivä

» Marjanpäivä ja elämän äiti

Isä Mikael Sundkvist – Jumalansynnyttäjän ilo paaston keskellä

Jumalansynnyttäjän ilmestysjuhlan taustaa

Apokryfisissa kirjoituksissa kerrotaan, kuinka Neitsyt Maria vietiin kolmevuotiaana Jerusalemiin temppeliin temppelineitsyeksi. Temppelissä hän palveli, opiskeli ja teki käsitöitä toisten temppelineitsyiden kanssa. (Ks. 21.11.)

Apokryfisissä kirjoituksissa välittyneen perimätiedon mukaan Neitsyt Maria eli temppelissä teini-ikäiseksi asti. Naimaikään tullessaan hän kieltäytyi avioliitosta, sillä halusi omistaa itsensä Jumalan palvelemiselle. Tuohon aikaan, tuossa kulttuurissa ei ollut mahdollista nuoren naisen elää yksin naimattomana. Temppeliin hän ei voinut jäädä kuukautistensa alettua, sillä se teki hänet juutalaisen lain mukaan rituaalisesti epäpuhtaaksi.

Ylipappi Sakariaan tehtäväksi tuli valita Neitsyt Marialle kihlaaja, josta oli tuleva tämän suojelija. Hän valitsi Joosefin, kunnioitetun vanhuksen, joka oli Neitsyt Marian etäinen sukulainen.

Apokryfisissa kirjoituksissa kerrotaan, että Neitsyt Maria oli taitava ja ahkera käsitöiden tekijä ja hän saikin tehtäväkseen kutoa purppuraa väliverhoa temppeliin. Väliverhoa käytettiin temppelin sisätilassa erottamaan toisistaan Pyhä ja Kaikkein pyhin. Perimätiedon mukaan tämä sama väliverho repesi suurena perjantaina Kristuksen kuolinhetkellä.

Luukkaan evankeliumissa kerrotaan, kuinka enkeli Gabriel ilmoitti Neitsyt Marialle evankeliumin eli ilosanoman Kristuksen syntymästä. Vaikka Neitsyt Maria hämmästelikin kuulemaansa, hän vastasi epäröimättä: ”Minä olen Herran palvelijatar. Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit.” (Luuk. 1:38)

Sekä Jaakobin protoevankeliumissa (luvut IX-X) että Pseudo-Matteuksen evankeliumissa (luku VIII) kerrotaan Neitseen Marian kihlauksesta ja temppelin väliverhon kutomisesta.

Jumalansynnyttäjässä kuuli Jumalan sanan ja noudatti sitä (Luuk. 11:28). Tämän seurauksena Sana tuli hänessä lihaksi. Näin tulisi olla jokaisen meidän kohdalla. Jumalansynnyttäjä on meille esikuva täydellisestä kuuliaisuudesta Jumalan tahdolle.

Kuva: Pixabay/ dimitrisvetsikas1969

Kirkko ajoittaa seuraavat pelastushistorialliset tapahtumat päivämäärään 25.3.

Maailman luomisen ensimmäinen päivä. Jumala loi sanallaan: ”Tulkoon valo!” Jumalansynnyttäjä osallistui tähän luomistyöhön kuulemalla Jumalan sanan ja noudattamalla sitä. Hänen sanansa kautta – ”Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit” – Jumalan Sana sikisi hänen kohdussaan. Kertomus ilosanomasta nähdäänkin kertomuksena Jumalan ja ihmisen yhteistyöstä, synergiasta.

Syntiinlankeemus. Lankeemus tapahtui, kun ihminen ei noudattanut Jumalan sanaa. Lunastus taas sai alkunsa, kun Jumalansynnyttäjä nöyrästi noudatti Jumalan tahtoa. Troparissa sanotaankin ”Tämä päivä on pelastuksemme alku”.

Iisakin uhraaminen. Kristityt ovat tulkinneet kertomuksen Iisakin uhraamisesta viittauksena Kristuksen ristinuhriin. Abraham on myös esimerkki ihmisestä, joku kuuli Jumalan sanan ja noudatti sitä.

Punaisen meren halkaiseminen. Israelin kansan kulkeminen Kaislameren halki on eräänlainen syntytarina tai alkukertomus, jossa meri päästää kansan kohdustaan vapauteen. Pelastuttuaan kansa laulaa Jumalalle ylistysveisun, joka muistuttaa Jumalansynnyttäjän kiitosvirttä (Luuk. 1:46–55).

Jumalanäidin hedelmöittyminen ja Kristuksen ristinkuolema. Juutalaisen opin mukaan profeetoilla on sama synnyin- ja kuolinpäivä. Tästä syystä kirkko ajoittaa Kristuksen hedelmöittymisen ja ristinkuoleman samalle päivälle. Kirkkokalenterissa suuri perjantai on liikkuva juhla, mutta sattuu toisinaan samalle päivälle kuin Ilosanoman juhla.

Kristuksen toinen tuleminen. Kirkko uskoo, että viimeinen tuomio on tapahtuva samana päivänä, kuin maailman luominen. Näin pelastushistoriallinen ympyrä sulkeutuu.

Juhlan tekstit

Parimiat:
2. Moos. 3:1–8;
Sananl. 8:22–30

Aamupalveluksen evankeliumi: Luuk. 1:39–49, 56
Liturgian epistola: Hepr. 2:11–18
Liturgian evankeliumi: Luuk. 1:26–38

Ilosanoman juhla (Ευαγγελισμός)

Evankeliumi tarkoittaa ilosanomaa. Kun enkeli Gabriel ilmoitti Jumalansynnyttäjälle Kristuksen syntymän, hän ilmoitti evankeliumin, uutisen Jumalan Pojasta.

Ole tervehditty!

Kreikaksi juhlan nimi on Khairetismo (**Χαιρετισμοί, Χαιρετισμούς**), joka tulee enkelin tervehdyksestä Khaire (Χαῖρε). Se on tervehdys, mutta voidaan suomentaa myös *Iloitse!* Latinaksi tervehdys on *Ave*. Suomeksi se on käännetty *Terve!* tai *Ole tervehditty!*

Kuva: Flickr/ Jim Forest

Ole tervehditty! Terve, Maria! Ave Maria! Iloitse! Iloitkaa! (χαῖρε, χαίρετε)

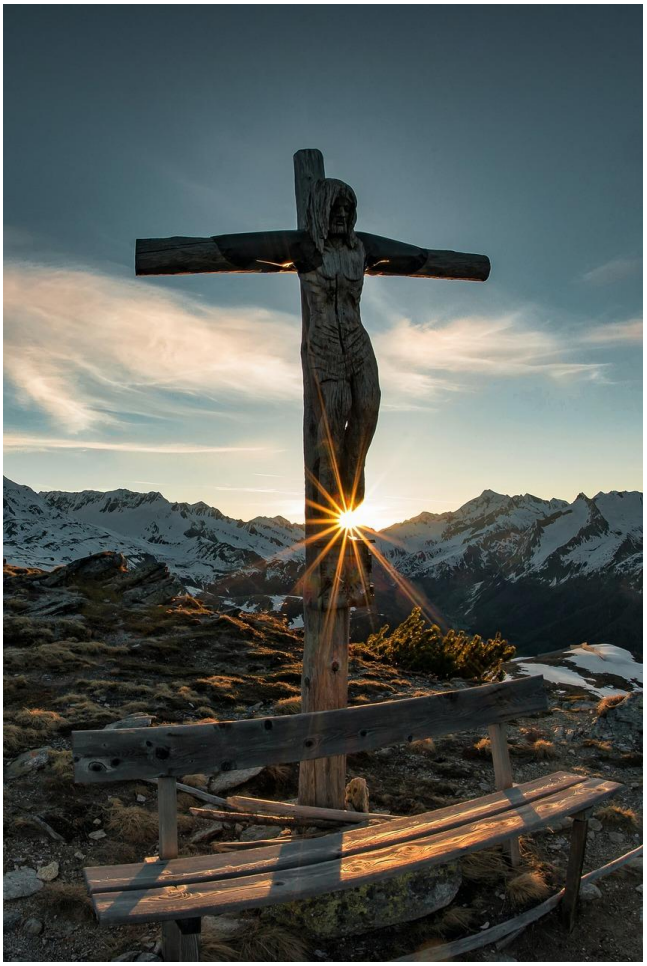
Ilo on imperatiivi.

Ortodoksinen kirkko on olemukseltaan juhliva kirkko. Kirkon juhla on iloa, joka kumpuaa Kristuksen ylösnousemuksesta.

Kirkko juhlii silloinkin, kun se suree. Se iloitsee kuolemassa, häviössä, kärsimyksessä. Kirkon kaiken elämän pohjavire on ilosanoman riemu, myös silloin, kun juhlimme esimerkiksi Herran Edelläkävijän mestausta, marttyyrien kuolinpäiviä, hautajaisia ja ennen kaikkea, kun juhlimme ristiä. Tienviittoina ovat meille pyhät, jotka näkevät aina ristissä ylösnousemuksen, sekä kirkkovuosi, joka osoittaa meille arjessa juhlan.

Kirkko elää juhlien, ja kutsuu meitä samaan. Evankeliumi, ilosanoma, on tehnyt kaikesta juhlaa.

Iloitkaa aina Herrassa! Sanon vielä kerran: iloitkaa! (Fil. 4:4)

Kuva: Pixabay/ Ritikraj09

Kirkon ilo ei ole tästä maailmasta. Se ei ole hilpeyttä tai onnentunnetta, eikä se pyyhi pois kärsimystä ja kuolemaa. Se on usein katkeransuloista surujuhlaa. Kristinusko ei lupaa meille tässä maailmassa oikeudenmukaisuutta tai vapautusta vääryydestä ja pahuudesta. Se lupaa meille vain evankeliumin, ristin ja ylösnousemuksen. Ne ovat ainoa apumme ja ilomme.

Ave Maria

Enkeli Gabrielin tervehdyksestä Jumalansynnyttäjälle on syntynyt rukous, joka on tunnettu sekä ortodoksisessa, että roomalaiskatolisessa perinteessä:

Iloitse, Jumalanäiti (4. säv.)

Iloitse, Jumalan Äiti, Neitsyt, armoitettu Maria, Herra on Sinun kanssasi.

Siunattu olet Sinä naisten joukossa ja siunattu on Sinun kohtusi hedelmä,

sillä Sinä olet synnyttänyt sielujemme Pelastajan.

Enkelin tervehdys, Ave Maria

Terve Maria, armoitettu, Herra sinun kanssasi.

Siunattu sinä naisten joukossa ja siunattu kohtusi hedelmä Jeesus.

Pyhä Maria, Jumalanäiti, rukoile meidän syntisten puolesta nyt ja kuolemamme hetkenä. Aamen.

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum:

benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui Iesus.

Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc et in hora mortis nostrae. Amen.

Maria Callas (Franz Schubert)

Barbara Hendricks (Bach/Gounod)

Ave Maria kuuluu mm. roomalaiskatolisten ruusukkorukoukseen.

Pyhä ruusukko - Katolinen kirkko Suomessa

Juhlaikonissa Jumalanäiti on usein kuvattu joko lukemassa tai kirjakäärö kädessään, sillä temppelissä asuessaan hän opiskeli ja tutki pyhiä kirjoituksia (Pseudo-Matteuksen evankeliumi, luku VI). Vielä useammin on Jumalanäiti kuvattu pitelemässä värttinää, sillä apokryfisen evankeliumin mukaan hän kutoi Jerusalemin temppelin purppuraa väliverhoa saadessaan ilosanoman (Jaakobin protoevankeliumi, luku X). Toisinaan Pyhä Henki on kuvattu valkoisena kyyhkynä hänen yllään.

Ilosanoman ikoni on kuvattu ikonostaasin Kuninkaan oviin, sillä Jumalansynnyttäjä on Taivaan Portti. Näistä ovista evankeliumi, ilosanoma, kannetaan julistettavaksi kirkkokansalle. Kuninkaan oviin on kuvattu myös neljä evankelistaa.

Kevään juhla

Pohjoisella pallonpuoliskolla kevään katsotaan alkavan maaliskuusta. Niinpä jo esikristillisellä ajalla maaliskuuhun liittyi paljon hedelmällisyyteen ja uuteen alkuun liittyviä perinteitä, mikä näkyy edelleen itäeurooppalaisessa kristillisessä perinteessä. Kristinuskon myötä nämä perinnäistavat siirtyivät erityisesti maaliskuussa vietettäviin 40 marttyyrin juhlaan (9.3.) sekä Jumalansynnyttäjän ilmestysjuhlaan.

Kuva: Pixabay/ titotarkalanov

Uudenvuodenpäivä

Antiikin Roomassa maaliskuu oli vuoden ensimmäinen kuukausi ja aloitti myös maataloudessa uuden kylvökauden. 1100-luvulla Rooman kirkko määritteli kirkkovuoden ja hallinnollisen vuoden alkavaksi 25.3.

Englannissa Maarianpäivä, *Lady Day*, oli uudenvuodenpäivä vuodesta 1155 vuoteen 1752. Vasta kalenteriuudistuksen yhteydessä uudenvuodenpäiväksi määräytyi tammikuun 1. Kalenteriuudistuksen aikaan juliaanisen ja gregoriaanisen kalenterin ero oli 11 päivää. Tästä syystä huhtikuun 5. tunnetaan Englannissa edelleen nimellä ”Old Lady Day”.

Entisen Persian alueella (erityisesti Azerbaidžanissa) uutta vuotta juhlitaan kevätpäiväntasauksena. Novruz-juhlaan kuuluvat vehnän istutus, tulen yli hyppiminen, munien maalaaminen, sekä vainajien muistelu. Syöminen, juominen, tanssi, laulu ja yltäkylläinen vieraanvaraisuus ovat luonnollisesti osa tätä yhteisöllistä juhlaa.

Kuva: Pixabay

Munien maalaaminen kuuluu Zarathustralaisuudessa uuteen vuoteen eli kevätpäiväntasaukseen. Zarathustralaisuutta on harjoitettu muinaisen Persian alueella satoja vuosia ennen kristinuskoa.

Tolkien-fanit tietävät, että Frodo tuhosi Sormuksen 25.3. Tästä alkoi uusi aika. Tolkien oli harras roomalaiskatolinen kristitty ja sisällytti kirjoihinsa kristillisiä elementtejä.

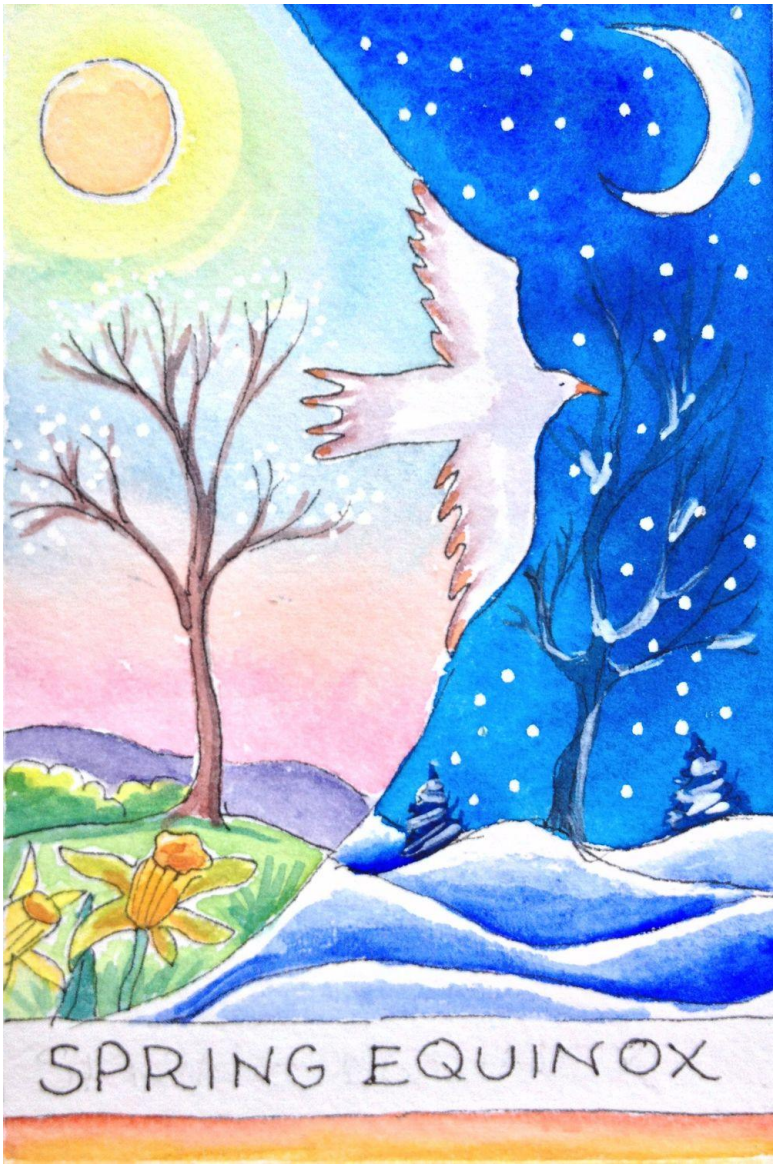
Kansainvälistä Tolkien-lukupäivää vietetään 25.3.

Kevätpäiväntasaus

Marjanpäivä sattuu kevätpäiväntasauksen aikaan. Tällöin rytmitettiin työ ja lepo auringon mukaan, sillä valoisa ja pimeä aika olivat yhtä pitkät. Ruotsissa juhla tunnetaan myös Valon päivänä (Ljusdagen), sillä kevätpäiväntasauksesta lähtien valoisa aika on pimeää aikaa pidempi.

Maatalousyhteiskunnassa kevään saapumista odotettiin kuumeisesti ja sen merkkejä tarkkailtiin ympäröivässä luonnossa. Lintujen paluu, lumien ja jäiden sulaminen, sekä kalastuskauden alkaminen liitettiin kevätpäiväntasaukseen.

Vanhoissa mytologioissa kevätpäiväntasaus rinnastettiin synnytykseen. Äiti Maa synnytti tällöin uuden elämän ja antoi kasvun. Kristinuskon myötä kevätpäiväntasauksen ja Ilosanoman juhlan perinteet sulautuivat yhteen. Jumalansynnyttäjästä tuli Valkeuden, Auringon ja Elämän äiti, jonka hedelmöittyminen turvasi luonnonkin hedelmällisyyden.

Kuva: SASSENACH: Spring equinox / Ostara / Earrach

Linnut tuovat kevään palatessaan.

Lumensulattaja-Maaria

Ilosanoman juhlaan liittyy paljon sään ennustamiseen liittyviä uskomuksia. Uskottiin mm., että pääsiäisen sää tulee olemaan samanlainen kuin sää Ilmestyspäivänä. Lumien sulaminen liitettiin myös päivään: jollei maa näy Marjanpäivänä, kevät viivästyy.

(Lumensulattaja-Maaria viittaa myös Maria Egyptiläiseen, jonka muistoa juhlitaan 1.4. ja viidentenä paastosunnuntaina.)

Kuva: Pixabay/ tfrdic

”Mitä Maariana katolla, sitä Jyrkinä maassa.”

Punamarjanpäivä

Suomessa ja Virossa Kevät-Maaria tunnetaan myös nimellä Punamarjanpäivä. Tällöin on tapana syödä punaisia karpaloita. Karpalot kypsyvät loppusyksystä, mutta säilyvät läpi talven ja niistä saa runsaasti vitamiineja ja hivenaineita läpi pitkien pimeiden kuukausien.

Kevätpäiväntasauksen rituaalitulet ja kevätsiivous

Romaniassa ja Bulgariassa Ilosanoman juhlaan liittyy kokkojen polttaminen. Kevät on toivotettu tervetulleeksi tekemällä kevätsiivous juhlan edellä. Siivouksen jäljiltä kertyneet roskat ja lumput on poltettu juhlan aattoiltana kokossa. Pihat, istutukset ja pellot on siivottu talven aikana kerääntyneistä oksista, jotka on myös heitetty tuleen.

Kevätsiivous ja puhdistava tuli kuvaavat vanhasta luopumista ja uutta alkua. Molemmat ovat uudenvuoden rituaaleja. Erityisesti tulet kuuluivat jo esikristillisellä ajalla vuoden nivelkohtiin: niillä katkotettiin paha ja turvattiin hedelmällisyyttä. Tulen yli hypittiin siunauksen ja terveyden takaamiseksi ja tuhkalla lannoitettiin peltoa.

Siivous on kaikista arjen askareista ehkä arkisin, mutta silläkin on hengellinen ulottuvuus. Se on paaston ja hengellisen puhdistautumisen, jopa katumuksen sakramentin vertauskuva. Koti tulee puhdistaa juhlaa varten ja polttaa vanha roina. Samoin on sielun laita. Sekin tulee valmistaa juhlaan paastolla ja katumuksella.

Kuva: Pixabay/ Tommy_Rau

Puhdistava ja uudistava tuli on kuulunut siirtymäriittinä vuoden nivelkohtiin jo ennen kristinuskoa. Kristityt ovat liittäneet tulet lukuisiin kirkkovuoden juhliin.

Rituaalitulta voi polttaa yhtä hyvin ulkona kuin takassakin. Kotialttarin kevätsiivouksen jälkeen voi tuleen heittää kaikki hävitettävät, rukouskäytössä olleet tavarat ja vanhat uhrilahjat.

Siemenet, istutus ja kylvö

Vaikka Jumalansynnyttäjä synnytti siemenettä, liitetään juhlaan silti siementen siunaaminen, istutus ja kylvö. Jumalansynnyttäjä on kansanperinteessä yhdistetty Äiti Maahan: hän on viljava pelto, josta kasvaa Elämän leipä, Kristus.

Keski-Euroopassa siemenvilja siunattiin asettamalla Ilosanoman juhlaikoni tai Neitsyt Marian patsas siemenviljan päälle ja rukoilemalla Jumalansynnyttäjältä hedelmällisyyttä. Ennen kylvöä pala siunattua leipää haudattiin kylvömaahan, jotta se antaisi hyvän sadon. (Ks. keskijuhla.) Karjalassa peltoon haudattiin ristaleipä, virpovitsa tai pääsiäismuna.

Pääsiäisruoho on istutettu Ilosanoman juhlana tai Maria Egyptiläisen sunnuntaina. Runsas pääsiäisruoho on tiennyt hyvää viljasatoa. Ennen kylvöä pääsiäisruoho on istutettu pellonreunaan turvaamaan kasvua.

Kuva: Pixabay/ Arcaion

Pääsiäisruoho kannattaa istuttaa paria viikkoa ennen pääsiäistä, joka Ilosanoman juhlana tai Maria Egyptiläisen sunnuntaina. Perinteisesti pääsiäisruohokin on ollut vehnää, mutta yhtä hyvin ohraa tai ruista.

Paikoin Ilmestyspäivästä alkaa kaalinistutuskausi. Kaalia tulee esikasvattaa sisätiloissa 4–6 viikkoa ennen maahan siirtämistä. Maahan taimet voi siirtää yleensä toukokuussa.

Jumalanäidin kukkatarha

Katolisessa Euroopassa oli tapana, että kaikissa merkittävissä puutarhoissa tuli olla Jumalanäidin kukkatarha. Se sisälsi kukkia ja yrttejä, jotka oli nimetty Neitsyt Marian mukaan, tai muuten liitettiin häneen. Hyvin tyypillisiä kukkia Jumalanäidin kukkatarhassa olivat mm. ruusu, neilikka, orvokki, akileija, iiris, krookus, kehäkukka ja lilja.

Tuoksuvat ja parantavat yrtit on nekin nähty viittauksena Jumalansynnyttäjän suojeleviin ja parantaviin esirukouksiin. Myös yrttipenkkejä istutettiin Jumalansynnyttäjälle. Niissä kasvoi mm. salviaa, kamomillaa, fenkolia, mäkimeiramia, minttua ja rosmariinia.

Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumisen juhlana yrtit ja kukat vietiin kirkkoon siunattavaksi. (Ks. 15.8.)

Kuva: PxHere

Ilosanoman juhlana voi kotialttarille asettaa uhrilahjaksi siemeniä. Siemenet kuvaavat Neitsyt Marian hedelmöittymistä, mutta myös kevättä ja uutta kasvua. Myöhemmin keväällä tai kesällä voi siemenet kylvää maahan.

Jumalansynnyttäjän kunniaksi on aina istutettu kukkia. Jumalanäidin kukkatarhan voi istuttaa kukkaruukkuunkin.

Siemenet netistä | Siemenkauppa.com

Kuva: Pixabay

Ilosanoman juhlaa voi viettää syömällä, ostamalla tai kylvämällä siemeniä.

Englannissa syödään Ilosanoman juhlana kuminansiemenkakkua (Seed Cake). Sen voi valmistaa ilman eläinkunnan tuotteita. Vegan Caraway Seed Cake | The Chestnut Candle

Reseptit vegaaniseen siemennäkkäriin ja chiansiemenvanukkaaseen:

Siemennäkkäri | Soppa365

Chiavanukas (vegaaninen) - Henriikka Johanna

Linnut

Kansanperinteessä Maarianpäivä liitetään muuttolintuihin ja kevääntuloon.

Vastakkain olevat kukkilinnut kuvaavat talven ja kevään kohtaamista. Tästä syystä ne ovat myös kevät- ja syyspäiväntasauksen symboli.

Kukkilintuaskartelut sopivat juhlaan: ks. 8.9.

Pääsky, Neitsyt Marian lintu

Pyhiinvaeltajien mukaan pääskyt kiertelevät Nasaretissa – joka on ilosanoman tapahtumakaupunki – erityisesti tänä päivänä. Keski-Euroopassa Ilosanoman juhla liitetään pääskyjen paluuseen ja paikoin sitä kutsutaankin ”pääskyjen juhlaksi”. Pääskyjen tappaminen tai pesän tuhoaminen nähtiin syntinä, sillä pääskyt olivat Jumalanäidin suojeluksessa.

Kiurupullat

Kiurupullat (*zhavoronki*) tunnetaan siitä, että niitä leivotaan Sebastianin 40 marttyyrin juhlana (ks. 9.3.) mutta ne kuuluvat myös Ilosanoman juhlaan. Kiurupullat ovat kevään vertauskuva, sillä kiuru on kevään merkki (”Kuu kiurusta kesään … ”) Lintu kuvaa myös Pyhää Henkeä, joka esiintyy juhlaikonissa. Joskus yhden kiurupullan sisään leivottiin kolikko. Kolikon saajan tuli ostaa sillä tuohus ja sytyttää se Jumalansynnyttäjän ikonin eteen.

Kiurupulla eli zhavoronki – Ortodoksi.net

Haikara, Ilosanoman lintu

Vaikka pääskyt ja kiurut liitetään Kevät-Maariaan, on haikara kuitenkin linnuista se, josta on tullut monin paikoin juhlan kanssa symbolinen. Haikaroiden paluu liitetään Maarianpäivään ympäri Eurooppaa. Niiden ajatellaan tuovan mukanaan kevään, valon ja uuden kasvun. Koska haikarat usein palaavat yhdeksän kuukauden kuluttua lähdöstään, niihin liitetään myytti, jonka mukaan ne tuovat mukanaan myös vauvoja.

Kuva: Pixabay/ antgarprats

Trandagen / Ljusdagen

Ruotsissa Jungfru Maria bebådelsedag tunnetaan myös nimellä Trandagen, Kurkipäivä. Kurkien paluu liitetään kevätpäivänseisaukseen ja valon paluuseen.

Tapana on, että juhlan aattona (Trandagsafton) lapset jättävät sukkansa roikkumaan sängyn päätyyn tai tuolille ja käyvät sänkyyn ennen pimeän laskeutumista – ensimmäistä kertaa talven jälkeen. Aikuinen pukeutuu kurjeksi, joka tulee pimeän tultua tarkistamaan, että kaikki lapset ovat sängyssä. Kurjella on toisessa kädessä keppi, jolla hän ajaa lapset sänkyyn, jos he nousevat kurkistelemaan. Toisessa kädessä on lyhty, jossa kurki tuo valon. Juhla tunnetaan myös Valonpäivänä (Ljusdagen), sillä kevätpäivänseisauksesta eteenpäin päivä on yötä pidempi. Lopulta kurki munii lasten sukkiin. Ennen kurki muni oikeita munia, tänä päivänä yleensä makeisia.

Perinteessä on viittauksia kevään ja hedelmällisyyden rituaaleihin, mutta myös pääsiäiseen. Sukkien jättäminen esille taas muistuttaa pyhän Nikolaoksen päivän perinnettä (ks. 6.12.)

Kurkipäivänä on Ruotsissa tapana myös antaa ja lähettää kirje- ja korttitervehdyksiä ystäville ja läheisille. *Tranbrev* saatetaan jättää perheenjäsenillekin merkiksi kurjen käynnistä.

Kuva: Pixabay/ leszekhus

”Tranan bär ljus i säng.” Kevätpäivänseisauksen aikaan illalla alkaa olla valoisaa lasten nukkumaanmenoaikaan.

Kyyhky, Pyhän Hengen vertauskuva

Juhlaikonissa Pyhä Henki on kuvattu kyyhkynä. Slaavilaisessa perinteessä vapautetaan liturgian jälkeen kyyhky tai pääsky. Jotkut ostavat torilta linnun ja päästävät sen vapaaksi.

Kreikassa vastaava on tapana Teofaniana, ks. 6.1.

Kala

Ilosanoman juhla on ainoa suuren paaston päivä, jolloin paastosäännöt sallivat öljyn ja viinin lisäksi myös kalan – jollei juhla satu suurelle viikolle. Kala on sallittu myös Palmusunnuntaina, jota juhlitaan 40-päiväisen paaston päätyttyä.

Silloin harvoin, kun Ilosanoman juhlaa ja Palmusunnuntaita juhlitaan samana päivänä, noudatetaan kevyintä mahdollista paastoa ja pidättäydytään ainoastaan lihasta. Paasto ei koskaan kumoudu kokonaan, sitä vain kevennetään asteittain. Kun samalle päivälle sattuu kaksi suurta juhlaa, paasto kevenee niin paljon, kuin mahdollista. Vastaavaa paastoa, jolloin paastosäännöt sallivat kalan, maitotuotteet ja munat, vietetään vain laskiaisviikolla.

Suomalaisessa kansanperinteessä kalanpyyntikausi alkoi Marjanpäivänä. Uskottiin, että jos syö kalaa Marjanpäivänä, takaa se kalaonnen loppuvuodeksi. Jollei syö kalaa, ei kalakaan syö.

Kuva: Pixabay/ planet_fox

Kreikassa ilosanoman juhlan perinneruoka on *bakaliaros & skordalia*. Bakaliaros on friteerattua turskaa ja skordalia on valkosipulilla maustettua perunasosetta. Suomalainen versio tästä on epäilemättä kalapuikot ja muusi.

Skordalia - sitruunainen valkosipulitahna - Vaimomatskuu ruokablogi

Vohvelipäivä

Vohveli kuvaa ehtoollisleipää

Lännessä alettiin 700-luvulla käyttää happamatonta leipää hapatetun leivän sijaan. Ehtoollisleivästä kehittyi pelkästä vedestä ja vehnäjauhosta tehty litteä leipä, joka paistettiin kahden kuumennetun raudan välissä.

Kuva: Wikimedia Commons / Michal Maňas

Kirkkoleipien paistoon tarkoitettu ”vohvelirauta”

Leipä on aina ollut kristityille armon välikappale. Siunattua kirkkoleipää on viety kirkosta kotiin ja kotona on leivottu rituaalileipiä. Rituaalinen leivän murtaminen on ollut tapana suurina juhlina. Siunatulla leivällä on pyhitetty kotia, eläimiä ja kylvöä asettamalla leipää kotialttarille, ruokakomeroon, navettaan, siemenlaariin ja hautaamalla leipää peltoon. Taloa rakentaessa on siunattu leipä muurattu kivijalkaan tai asetettu lattian alle.

Roomalaiskatolisen kirkon uhrilahja, hostia, on vehnästä ja vedestä paistettu, litteä leipä.

Puolassa jouluaaton paasto rikotaan illalla murtamalla kirkkoleipää muistuttava oplatek-leipä. Vohvelimainen oplatek kuvaa ehtoollisleipää. Oplatekin murtaminen on vanha kristillinen tapa, joka korostaa kodin merkitystä pienoiskirkkona ja perhettä pienoisseurakuntana. Myös ortodoksiseen perinteeseen kuuluu tapa murtaa ja jakaa juhlaleipä käsin. (Ks. 25.12.)

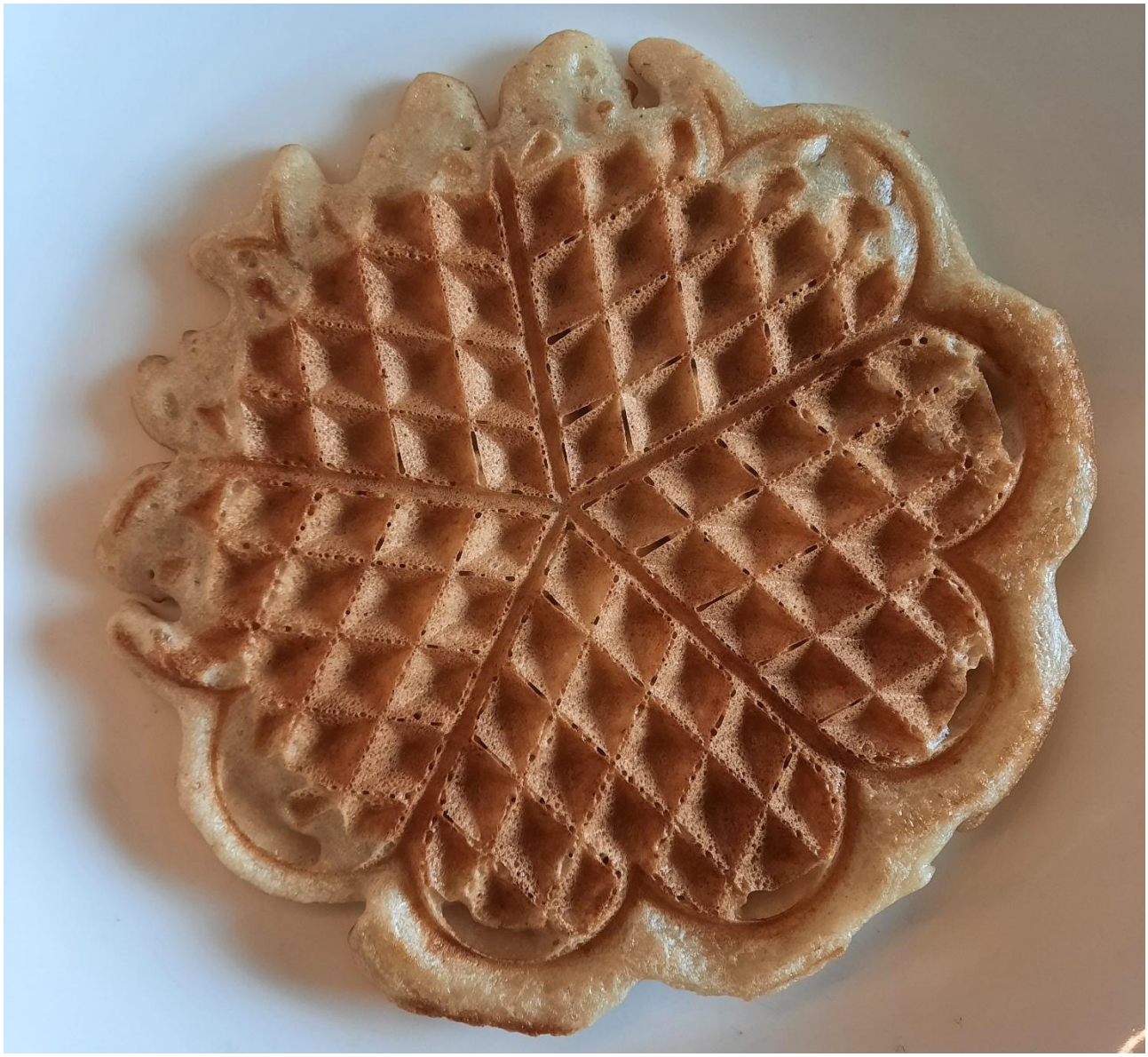

Alempi kuva: Wikimedia Commons Ylempi kuva: Pixabay/ lininha_bs

Vårfrudagen = Våffeldagen

25.3. on kansainvälinen vohvelipäivä. Vohvelipäivä on saanut alkunsa Ruotsista. Ruotsin kielen sana ”våflor” tulee ilmaisusta Vår Fru (*Valtiatar*), joka viittaa Neitsyt Mariaan.

Syyriassa roomalaiskatoliset leipovat vohveleiden sijaan pyöreitä ja litteitä, vohvelimaisia leipiä. Niiden keskelle painetaan kohokuvio, aivan kuten kirkkoleipään.

Pyöreä, happamattomasta taikinasta tehty ja kahden raudan välissä paistettu vohveli kuvaa hostiaa, lännen kirkon ehtoollisleipää.

Vohvelit - Vegaaniliitto

Vårfrudagen: Ilosanoman juhla

Käsityöt ja opiskelu

Apokryfisessä Pseudo-Matteuksen evankeliumissa (luku VI) kerrotaan yksityiskohtaisesti Neitsyt Marian elämästä temppelissä. Hän oli edistynyt kaikissa hyveissä, taitava käsitöissä, eikä kukaan ollut häntä perehtyneempi lain viisauteen.

Käsityöt

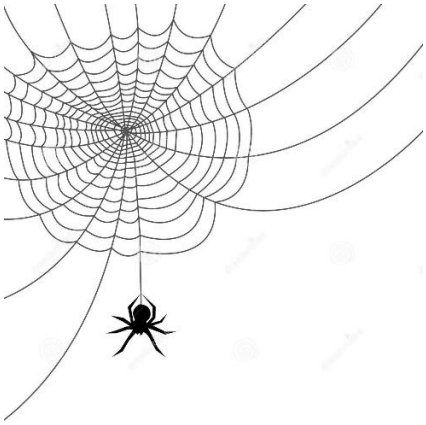
Kehruu, kutominen ja neulonta on jo esikristillisellä ajalla rinnastettu elämän antamiseen. Äitijumalattaren katsottiin luoneen maailman kutomalla sen Elämän langasta. Äitiä ja lasta kohdussa yhdistävä napanuora on sekin eräänlainen Elämän lanka.

Neitsyt Mariakin kutoi temppelin väliverhoa raskausaikanaan. Niinpä Ilosanoman juhlaan liitetään käsityöt.

Kuva: Pixabay/ janeb13

Da Vincin näkemys Ilosanomasta. Usein Jumalanäiti kuvataan kehräämässä tai kutomassa temppelin purppuraa väliverhoa, mistä kerrotaan Jaakobin protoevankeliumissa (luku X).

Slaaveille hämähäkki on pyhä olento, joka kehrää ja kutoo maailmankaikkeutta. Hämähäkin uskotaan siunaavan kotia ja se jätetään seitteineen rauhaan. (Ks. 25.12.)

Siboro

Etelä-slaavit antavat lahjaksi maaliskuussa punavalkoisia martis-kevätnauhoja, jotka sidotaan ranteisiin ja rintapieliin, sekä ripustetaan puiden oksiin toivottamaan kevät tervetulleeksi. Perinne on elävä Kreikassa, Makedoniassa, Moldovassa, Romaniassa ja Bulgariassa. Perinteen juuret ovat esikristilliset, mutta kristinuskon myötä se on liitetty erityisesti Sebastianin 40 marttyyrin juhlaan sekä Ilosanoman juhlaan. (Ks. 1.3. ja 9.3.)

Syyriassa ym. Lähi-idässä kevätnauha on Siboro. Siboro tarkoittaa ilmestystä ja ilosanoman julistusta. Valkoinen nauha kuvaa Kristuksen jumaluutta ja punainen nauha ihmisyyttä. Nauha laitetaan ranteeseen tai kaulaan 25.3. Nauhoja asetetaan myös koristeeksi mm. ristien ja ikonien ympärille ja niillä siunataan rituaalileipiä asettamalla kaksi nauhaa ristiin taikinan päälle.

Koska siboro laitetaan ranteeseen kuvaamaan Kristusta tämän hedelmöittymisen päivänä, sitä pidetään ranteessa yhdeksän kuukautta. Näin se muistuttaa pitäjäänsä Jumalansynnyttäjän odotusajasta. Nauha otetaan ranteesta joulupäivänä (25.12.) kun juhlitaan Kristuksen syntymää.

Toisen tavan mukaan nauhaa pidetään vain pääsiäiseen saakka. Pääsiäismaanantaina Siboro-nauhat poltetaan.

Siboro-nauhan voi asettaa ikonin koristeeksi ja ottaa sen pois 25.12. Näin se muistuttaa Jumalansynnyttäjän odotusajasta.

Bulgarialaisesta luostarissa on harvinainen Neitseen Marian ilmestyksen fresko, jossa Jumalanäidin pään yllä roikkuu martenitsa-nauha. Martenitsa ja Pyhästä Hengestä lähtevä luomaton valo koskettavat Jumalanäidin sädekehää samassa kohdassa. (Kuva: Vihra Baeva)

Martenitsa symboloi kevättä ja uutta elämää. Sen tekeminen on helppoa.

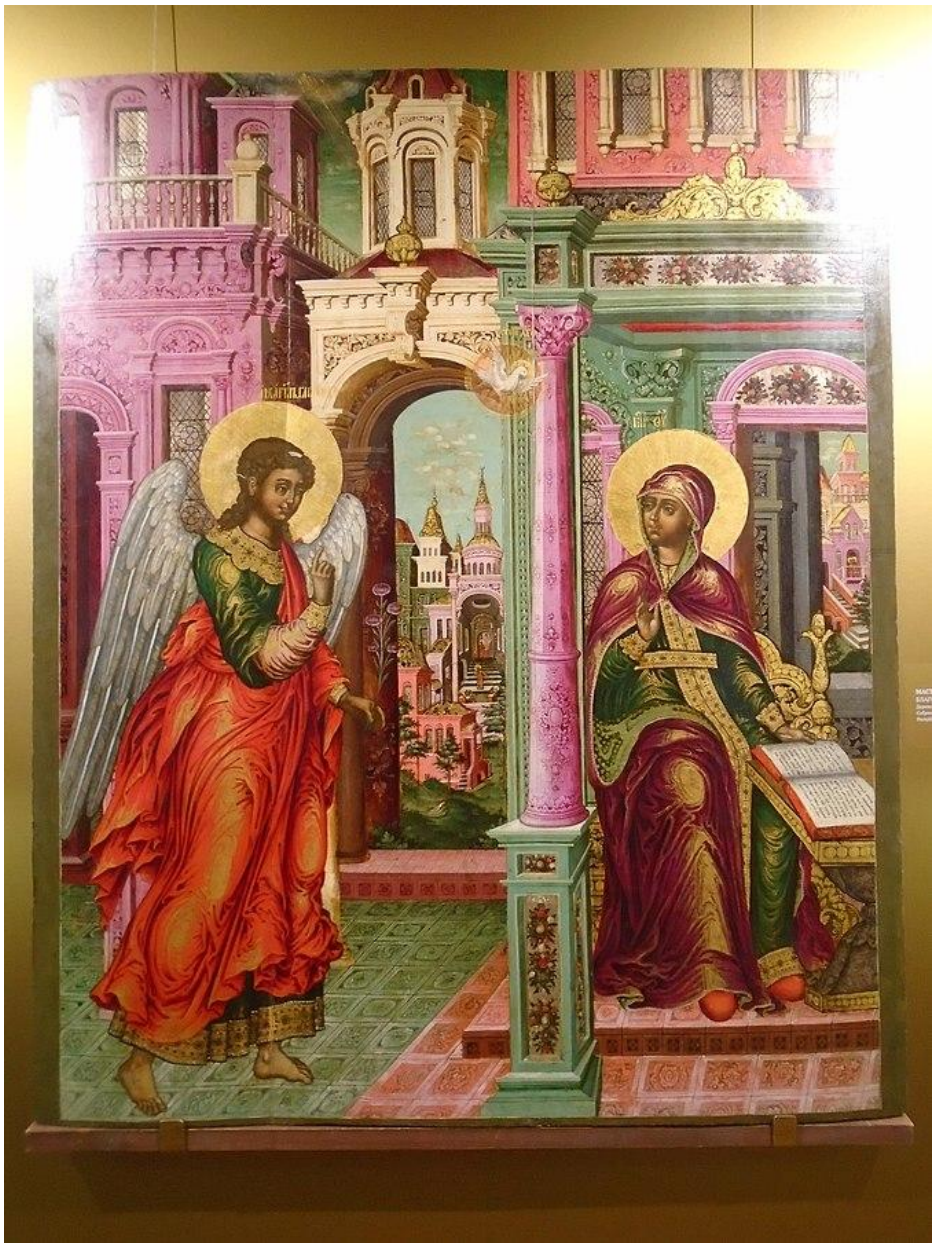
https://youtu.be/DjpUEft-I_g?si=Nn1UKqRO3PPiQbIK

https://youtu.be/0_T6IMYlymI?si=WTwtFD-R6sgb8xzf

SIMPLE BRACELET MARTENITSA

Opiskelu

”Hän pysyi aina rukouksessa ja lain tutkimisessa”, kerrotaan Pseudo-Matteuksen evankeliumissa (luku VI).

Kuva: Wikimedia Commons / Engelberthumperdink

Kirjavinkki: Apokryfiset evankeliumit

Apokryfiset evankeliumit Suomentanut Johannes Seppälä - Webtuohus verkkokauppa

Valikoima ortodoksista kirjallisuutta:

Valikoima ortodoksista kirjallisuutta — Helsingin ortodoksinen seurakunta

Vinkit juhlan viettoon kotona

Tee käsitöitä, vietä aikaa lukien tai tee retki kirjastoon.

Tee lahjoitus Filantropian Opintie- ja/tai Ompelukone-keräyksiin. Pyhäpäivänä ansiotyötä tekevän on hyvä lahjoittaa osa päivän ansiotuloista almuina, jos talous suinkin sallii.

Ompelukone – Filantropia ry

OPINTIE – Filantropia ry

Jumalansynnyttäjän ilmestyspäivänä juhlitaan Neitsyt Maria tuli hedelmöittymistä. Onko lapsesta ultraäänikuvia? Katsokaa niitä yhdessä. Voit samalla jakaa muistoja raskausajasta. Voitte myös katsoa animaation sikiön kehityksestä.

Raskausanimaatio – koko raskauden kulku | Raskaus | Vau.fi

Nauti juhlan kunniaksi kalaa, vohveleita, karpaloita, kuminansiemenkakkua tai kiurupullia.

Askartele kukkilintuja (ks. 8.9.)

Istuta pääsiäisruoho tai kaalinsiemenet.

Osta kukansiemeniä ja säilytä ne kotialttarilla, kunnes istutat ne.

Tee esijuhlana kevätsiivous ja polta aattoiltana ulkotulta tai vaikka takkatulta. Tuleen voit heittää kaiken kotialttarilla poltettavaksi kertyneen (ks. helatorstai).

Askartele Ilosanoma-kirjanmerkki. Leikkaa kirjanmerkki alttarin Pyhien ovien muotoon. Liimaa Ilosanoman ikoni kirjanmerkin molemmin puolin. Laita hapsuksi martis-kevätnauha.

Kirjanmerkki | Martat

Sido ranteeseesi punavalkoinen siboro-nauha muistuttamaan Jumalansynnyttäjän hedelmöittymisestä ja Kristuksen kahdesta luonnosta. Pidä nauhaa ranteessasi yhdeksän kuukautta, jouluun asti. Ranteen sijaan voit asettaa nauhan myös ikonin koristeeksi. Hävitä nauha polttamalla.

Martis-nauhalla voi koristella virpovitsoja, jos palmusunnuntai on maaliskuussa. Sekä martis, että virpovitsa ovat kevään ja uuden elämän vertauskuvia, joilla välitetään siunausta ja annetaan lahjaksi. Nauha on tapana sitoa puun oksaan, kun näkee ensimmäiset kevään merkit ja virpovitsa on juuri tällainen oksa.

Tinoksen ihmeitätekevä Jumalanäidin ilosanoman ikoni

Tinoksen saarella Kreikassa sijaitsee kirkko, jossa säilytetään ihmeitätekevää Jumalanäidin ilosanoman juhlan ikonia. Yli 800-vuotias ikoni oli hautautunut raunioihin. Sen löysi 1800-luvulla Pelagia-niminen nunna, joka sittemmin kanonisoitiin.

Luostari on merkittävä pyhiinvaelluskohde. Ikonin löytymisen juhlaa vietetään 30.1. ja pyhän Pelagian muistoa 23.7.

Lue Aamun Koiton juttu pyhiinvaellusjuhlasta:

Neitsyt Maria opasti ikoninsa luo – Tinoksen saaren ihmeitätekevä ikoni vetää pyhiinvaeltajia puoleensa | Aamun Koitto

Pyhä Pelagia Tinoslainen - Suomen ortodoksinen kirkko

Pelagia Tinoslainen – Ortodoksi.net

Ortoboxi-tehtävät

Marian ilmestys

Pieni tietovisa: Marian ilmestys

Marian ilmestys - etsi erot

Crossword

Ortoboxi.fi - Palapeli

Väittämiä Marian ilmestyksen juhlasta

Ortoboxi.fi - Palapeli

Ortoboxi.fi - Palapeli

26.3. arkkienkeli Gabriel

Pyhää ylienkeli Gabrielia muistellaan myös 13.7. sekä ruumiittomien voimien yhteisenä muistopäivänä 8.11.

Gabriel (enkeli) – Ortodoksi.net

Kuva: Pixabay/ dimitrisvetsikas1969

Vihkosen laati Maura Ihatsu

Kreditoimattomat kuvat Maura Ihatsu